

DOKUMENT OPRACOWANY PRZEZ GRUPĘ ZADANIOWĄ NR 2/2017 W RAMACH PRAC ZESPOŁU DS. DOSTĘPNOŚCI M.ST. WARSZAWY PRZY PEŁNOMOCNIKU PREZYDENTA M.ST. WARSZAWY DO SPRAW DOSTĘPNOŚCI, URZĄD M.ST. WARSZAWY.

DOKUMENT REKOMENDOWANY DO STOSOWANIA NA PODSTAWIE STANOWISKA ZESPOŁU DS. DOSTĘPNOŚCI DNIA 11 STYCZNIA 2018 ROKU.

Dokument zwany Wzorcowym Opiszem Dostępności powstał w celu zapewnienia dostępności obiektów kubaturowych wynikającej z wprowadzonego zarządzenia Prezydenta m.st. Warszawy nr 1682/2017 z dnia 23 października 2017 r. w sprawie tworzenia na terenie miasta stołecznego Warszawy dostępnej przestrzeni, w tym infrastruktury dla pieszych ze szczególnym uwzględnieniem osób o ograniczonej mobilności i percepcji.

Autor opracowania ma za zadanie wykonać analizę dostępności obiektu określając tzw. ścieżkę dostępu do wszystkich podstawowych funkcji użytkowych obiektu uwzględniając potrzeby użytkowników z ograniczoną mobilnością i percepcją.

Wzorcowy Opis Dostępności należy stosować na każdym etapie realizacji inwestycji, na etapie planowania, projektowania, wykonania i zarządzania budynkiem, w tym również podczas ocen technicznych. Wykonuje się go dla planowanych robót budowlanych, w tym remontowych, zarówno w obiektach istniejących, jak i projektowanych.

Spis zawartości dokumentu

1. ZAŁĄCZNIK NR 1	2
Wzorcowy zapis dot. projektowania uniwersalnego i zapewnienia dostępności	
2. ZAŁĄCZNIK NR 2	3
Wzorcowy Opis Dostępności – etap projektu koncepcyjnego	
I. CZĘŚĆ OPISOWA	3
II. CZĘŚĆ GRAFICZNA.....	3
III. WNIOSKI.....	3
3. ZAŁĄCZNIK NR 3	4
Wzorcowy Opis Dostępności – etap projektu budowlanego lub wykonawczego	
I. CZĘŚĆ OPISOWA	4
II. WNIOSKI:.....	16
III. STANDARDY I REFERENCJE.....	16
IV. CZĘŚĆ GRAFICZNA.....	16
4. ZAŁĄCZNIK NR 4	17
Program zarządzania i utrzymania budynku – etap zarządzania i utrzymania budynku	
I. CZĘŚĆ OPISOWA	17
5. ZAŁĄCZNIK NR 5	20
Instrukcje dla Projektanta i Zamawiającego	

ZAŁĄCZNIK NR 1

Wzorcowy zapis dot. projektowania uniwersalnego i zapewnienia dostępności

---

Wzorcowy zapis o stosowaniu zasad uniwersalnego projektowania, wynika z obowiązku zapewnienia dostępności przez projektantów i wykonawców robót, stąd należy go każdorazowo uwzględnić w opisie przedmiotu zamówienia oraz w warunkach konkursowych zgodnie z Ustawą o Zamówieniach Publicznych.

Wzorcowy zapis dot. projektowania uniwersalnego i zapewnienia dostępności brzmi:

Wymagane jest zapewnienie dostępu wraz z możliwością użytkowania przez osoby o ograniczonej mobilności i percepcji do wszystkich podstawowych funkcji obiektu i jego otoczenia na równi ze wszystkimi, zgodnie z definicją „projektowania uniwersalnego” oraz treścią dokumentów:

1. Zarządzenia Prezydenta Miasta Stołecznego Warszawy nr 1682/2017 z dnia 23 października 2017 r. w sprawie tworzenia na terenie miasta stołecznego Warszawy dostępnej przestrzeni, w tym infrastruktury dla pieszych ze szczególnym uwzględnieniem osób o ograniczonej mobilności i percepcji. Dostęp online:

https://bip.warszawa.pl/Menu_przedmiotowe/zarządzenia_uchwaly/Zarządzenia/Prezydent_m_st_Warszawy/2018/luty/291_2018.htm

2. „Standardy dostępności budynków dla osób z niepełnosprawnościami” - uwzględniając koncepcję uniwersalnego projektowania – poradnik. Wydany przez Ministerstwo Infrastruktury i Budownictwa, jako kodeks dobrych praktyk. Warszawa. Data wydania 11.2017. Dostęp online:

<http://mib.gov.pl/files/0/1798135/StandardyDostepnosci.pdf>

3. „Standardy dostępności dla polityki spójności 2014 – 2020”. Załącznik nr 2 Standardy dostępności dla polityki spójności 2014-2020 dotyczące takich obszarów jak: cyfryzacja, transport, architektura, edukacja, szkolenia, informacja i promocja wydany przez Ministerstwo Inwestycji i Rozwoju. Data wydania 11.04.2018. Dostęp online:

http://www.funduszeuropejskie.gov.pl/media/55001/Zalacznik_nr_2_do_Wytucznych_w_zakresie_rownosci_zatwierdzone_050418.pdf

Dodatkowym rekomendowanym i uzupełniającym dokumentem jest:

1. „Włącznik projektowanie bez barier”. Kamil Kowalski, Fundacja Integracja. Warszawa. Data wydania 11.2017. Dostęp online:

<http://www.integracja.org/wp-content/uploads/2017/12/W%C5%82%C4%85cznik-projektowanie-bez-barier.pdf>

Zamawiający wymaga od Projektanta wykazania zapewnienia dostępności poprzez analizę 8 kategorii w formie pisemnej i graficznej następujących obszarów (w zależności od zakresu opracowania inwestycji):

1.Otoczenie; 2.Parking; 3.Wejście; 4.Komunikacja pozioma, 5.Komunikacja pionowa; 6.Pomieszczenia sanitarne; 7.Pomieszczenia (typu audytoryjne, do pracy, inne pomieszczenia wynikające ze specyfiki obiektu); 8.Ochrona przeciwpożarowa i ewakuacja z budynku.

Poniższe kryteria oceny należy stosować przy wyborze Wykonawcy.

1. Koncepcja uwzględnienia zasady projektowania uniwersalnego;
2. Koncepcja jest zgodna ze szczegółowymi wymaganiami wynikającymi z powyższych dokumentów.

OPIS DOSTĘPNOŚCI

Dla etapu projektu koncepcyjnego

Zakres prac budowlanych.....
.....

I. CZĘŚĆ OPISOWA

Zamawiający wymaga od Projektanta wykazania zapewnienia dostępności poprzez analizę 9 kategorii w formie pisemne następujących obszarów:

1.Otoczenie; 2.Parking; 3.Wejście; 4.Komunikacja pozioma, 5.Komunikacja pionowa;
6.Pomieszczenia sanitarne; 7.Pomieszczenia (typu audytoryjne, do pracy, inne pomieszczenia wynikające ze specyfiki obiektu); 8.Ochrona przeciwpożarowa i ewakuacja z budynku.

Ww. obszary, które nie dotyczą projektu należy pominąć.

Wymaga się, aby projektant stworzył własny Opis Dostępności inwestycji bazując na szczegółowym Załączniku nr 3.

II. CZĘŚĆ GRAFICZNA

Oprócz części opisowej dostępności, należy dołączyć schematyczne rysunki w skali z oznaczeniami graficznymi wg. załączonego wzoru oznaczeń:

- projekt zagospodarowania terenu,***
- rzuty, elewacje, przekroje***

Na rzutach kondygnacji i na PZT należy przedstawić ścieżki dostępu do podstawowych funkcjonalności budynku.

III. WNIOSKI

Ocena dostępności planowanej inwestycji

.....
.....

Opracowane przez .....

Data i podpis .....

OPIS DOSTĘPNOŚCI

- Dla etapu projektu budowlanego
- Dla etapu projektu wykonawczego

Zakres prac budowlanych.....
.....

I. CZĘŚĆ OPISOWA

Zamawiający wymaga od Projektanta wykazania zapewnienia dostępności poprzez analizę 8 kategorii w formie pisemne:

1.Otoczenie; 2.Parking; 3.Wejście; 4.Komunikacja pozioma, 5.Komunikacja pionowa; 6.Pomieszczenia sanitarne; 7.Pomieszczenia (typu audytoryjne, do pracy, inne pomieszczenia wynikające ze specyfiki obiektu); 8.Ochrona przeciwpożarowa i ewakuacja z budynku.

Ww. obszary, które nie dotyczą projektu należy pominąć.

Wymaga się, aby projektant stworzył własny Opis Dostępności inwestycji bazując na poniższym wzorcu.

1.0. Otoczenie zewnętrzne w granicach opracowania, w tym dojście lub dojazd do budynku

1.1. Trasa dojścia do budynku

- Czy przestrzeń manewrowa na planowanej trasie dojścia jest pozbawiona przeszkód, takich jak np. słupki zawężające trasę, nierówny chodnik, wysokie krawężniki, miejsca parkingowe, zwężenia chodnika?
- Czy na trasie dojścia zastosowano stabilne i kontrastowe materiały wykończeniowe, ułatwiające orientację i poruszanie się?
- Czy na trasie dojścia zastosowano system prowadzący?

1.2. Wyposażenie, elementy małej architektury, miejsca do odpoczynku

- Czy trasa dojścia do budynku jest wolna od przeszkód, to znaczy jeśli występują miejsca do odpoczynku i siedzenia, to znajdują się one poza szerokością 1,8m trasy wolnej od przeszkód?
- Czy wyposażenie i elementy małej architektury występują poza trasą wolną od przeszkód to znaczy poza szerokością 1,8 m?
- Czy występują miejsca do parkowania rowerów poza trasą wolną od przeszkód to znaczy poza szerokością 1,8 m?

1.3. Oznaczenie, tablice informacyjne, drogowskazy

- Czy na trasie dojścia do budynku zastosowano czytelne oznaczenia dla osoby z niepełnosprawnością, stosując między innymi wskazówki, tablice informacyjne w języku symbolicznym, obrazkowym, drogowskazy itp.?

1.4. Oświetlenie

- Czy trasa dojścia do budynku jest dobrze oświetlona (tzn. czy rozstaw opraw oświetleniowych umożliwi równomierną dystrybucję światła, czy nie występują miejsca niedoświetlone, jeśli zastosowano oświetlenie kierunkowe to czy źródło światła znajduje się na tyle wysoko, aby zmniejszyć zjawisko olśnienia)?
- W przypadku nie spełnienia któregoś z powyższych wymagań podaj uzasadnienie oraz propozycję rozwiązania zamiennego.

.....
.....

2. Parking

2.1. Typ parkingu (miejsca ogólnodostępne czy własny parking na terenie inwestycji)

- Czy budynek posiada własne miejsca parkingowe dedykowane użytkownikom osobom z niepełnosprawnościami?

2.2. Parametry miejsc parkingowych

Czy liczba stanowisk dla osób z niepełnosprawnościami wynosi przynajmniej:

- 1 stanowisko – jeżeli liczba wszystkich stanowisk wynosi poniżej 16,
- 2 stanowiska – jeżeli liczba wszystkich stanowisk wynosi od 16 do 40,
- 3 stanowiska - jeżeli liczba wszystkich stanowisk wynosi od 41 do 100,
- 4% ogólnej liczby stanowisk jeżeli ogólna liczba stanowisk wynosi więcej niż 100?
- Czy występuje przynajmniej 1 miejsce postojowe dla samochodu typu mini van o wymiarze 3,6 x 9 m? Czy istnieje punkt krótkiego postoju w pobliżu głównego wejścia do "wysiadania pasażerów"?
- Czy miejsca parkingowe dla osób z niepełnosprawnościami mają wymiar 3,6 x 5 m (dla parkowania prostopadłego), lub 3,6 x 6m (dla parkowania równoległego)?
- Czy w przypadku węższego miejsca postojowego zapewniono dojście za pomocą dodatkowego chodnika o minimalnej szerokości 1,5 m bezpośrednio z miejsca parkingowego?

2.3. Odległość miejsca parkingowe przeznaczonego dla osób z niepełnosprawnością od wejścia do budynku

- Czy miejsca parkingowe dla osób z niepełnosprawnościami zlokalizowane są w odległości poniżej 200 m od wejścia do budynku?

2.4. Przestrzeń manewrowa

- Czy w przypadku parkowania na chodniku nie następuje zwężanie głównego ciągu pieszego?
- Czy w przypadku parkowania na jezdni występuje rampa krawężnikowa pomiędzy ciągiem pieszym a miejscem parkingowym?

2.5. Dostępność pod kątem niepełnosprawności ruchowej, wzrokowej, słuchowej

- Czy zastosowano „system prowadzący” z miejsca parkingowego do wejścia budynku?

- Czy zastosowano czytelny i intuicyjny ciąg komunikacyjny to znaczy w oparciu o linię krawężnika, podział funkcjonalny ciągu pieszego?

2.6. Zastosowane materiały wykończeniowe

- Czy stanowisko oznaczono nawierzchnią antypoślizgową koloru niebieskiego RAL 5024?

2.7. Wyposażenie

- Czy w przypadku wyposażenia parkingu w urządzenia / automaty, z przynajmniej 1 z tych urządzeń możliwe jest wygodne korzystanie przez osoby poruszające się na wózku, co oznacza możliwy podjazd do automatu np. z jezdni na chodnik za pomocą rampy krawężnikowej, umieszczenie ekranu dotykowego w zakresie wysokości 0,8 – 1,1 m, zapewniając wolną przestrzeń na nogi 0,9 m szerokości x 0,6 m głębokości x 0,7 m, przestrzeń manewrową 1,5 x 1,5 m przed urządzeniem?

2.8. Oznakowanie miejsca postojowe dla osób z niepełnosprawnością

- Czy miejsce parkingowe dla osób z niepełnosprawnościami oznaczono znakiem informacyjnym poziomym P42 oraz znakiem pionowym D-18, D-18b wraz z tabliczką informującą T-29?

2.9. Oświetlenie

- Czy miejsce postojowe jest dobrze oświetlone (tzn. czy rozstaw opraw oświetleniowych umożliwi równomierną dystrybucję światła, czy nie występują miejsca niedoświetlone, jeśli zastosowano oświetlenie kierunkowe to czy źródło światła znajduje się na tyle wysoko, aby zmniejszać zjawisko olśnienia)?

2.10. Sygnalizacja do przywołania pomocy

- Czy zastosowano system przyzywowy do przywołania pomocy na terenie parkingu, to znaczy w przypadku parkingu, na którym personel parkingu jest dostępny dla kierowców, czy zostały zapewnione środki komunikacji umożliwiające uzyskanie pomocy, poprzez system łączności wewnętrznej np. intercom, bezpośrednią linię telefoniczną uzupełnioną o wyświetlacz tekstu dla użytkowników z trudnościami w słyszeniu?
- W przypadku nie spełnienia któregoś z powyższych wymagań podaj uzasadnienie oraz propozycję rozwiązania zamiennego.

.....
.....

3. Wejście

3.1. Dojście do budynku, lokalizacja wejścia

- Czy wejście do budynku jest dobrze widoczne, łatwe do zlokalizowania, wyraźnie wyodrębnione od reszty budynku?
Położenie wejścia można wyróżnić za pomocą zagospodarowania przestrzennego terenu, elementów architektonicznych, między innymi takich jak zadaszenie, wnęka drzwiową, zmianę faktury nawierzchni pasem ostrzegawczym o szerokości 0,5 – 0,9 m, naprowadzenie, schody, pochylnie.

- Czy dojście do budynku jest bezkolizyjne i ma szerokość minimum 1,5 m?
- Czy w przypadku zastosowania pochylni zewnętrznej jej minimalna szerokość wynosi 1,2 m, długość poniżej 9 m oraz czy zastosowano poręcz pochylni na dwóch wysokościach 0,75 i 0,9 m oraz krawężnik o wysokości minimum 7 cm?
- Czy w przypadku zastosowania pochylni zewnętrznej jej nachylenie wynosi poniżej 5% (bez zadaszenia) lub poniżej 8% (z zadaszeniem)?
- Czy liczba stopni zewnętrznych (prostych, bez podcięć) do pokonania jest mniejsza niż 10?
- Czy stopnie pierwszy i ostatni są oznaczone kontrastowo?
- Czy zastosowano obustronną poręcz schodów i poręcz schodów jest wydłużona o 0,3 m przed pierwszym i ostatnim stopniem?
- Czy stopnie mają wymiary: wysokość stopni maksymalnie 0,175 m, szerokość stopni minimalnie 0,35 m?
- Czy poręcz pochylni jest wydłużona o 0,3 m, a zakończenie pochwyty jest skierowane w dół?
- Czy spocznik schodów, pochylni ma minimalne wymiary 1,5 x 1,5 m poza polem otwierania drzwi?

3.2. Równorzędnie dostępne wejście do budynku

- Czy wszystkie wejścia są równorzędnie dostępne, pozbawione progów w drzwiach lub w przypadku wejścia z progiem jego wysokość wynosi maksymalnie 1 cm, a klin progu jest ścięty i oznaczony kontrastowo (LRV30)?
- Czy przynajmniej jedno z wejść zapewnia dostęp do budynku osobie z niepełnosprawnością (np. brak różnicy poziomów, nawierzchni przed wejściem utwardzona i o nachyleniu do 3%, zastosowanie pochylni, windy, podnośnika)?
- Czy w zastosowano maty wejściowe np. w postaci wycieraczek systemowych, wpuszczonych w posadzkę unikając grubych (powyżej 1 cm) gumowych wycieraczek z oczkami ?
- Czy zastosowano zadaszenie wejścia chroniące przed opadami atmosferycznymi i słońcem?
- Czy tablica informacyjna przy wejściu jest czytelna dla osoby z niepełnosprawnością, czy umieszczono wskazówki w języku symbolicznym, obrazkowym w pobliżu wejścia?

3.3. Przedśionek, drzwi wejściowe, i drzwi wewnętrzne

- Czy przy wejściu do budynku zastosowano zmienną fakturę w posadzce w postaci na przykład pola uwagi, innego materiału posadzki?
- Czy szerokość drzwi w świetle ościeżnicy wynosi minimum 0,9 m a wysokość minimum 2,0 m, w przypadku drzwi dwuskrzydłowych skrzydło ruchome o szerokości minimum 0,9 m?
- Czy klamkę przewidziano na wysokości pomiędzy 0,8 a 1,1 m?
- Czy przestrzeń manewrowa w przedśionku ma minimalne wymiary 1,5 x 1,5 m poza polem otwierania drzwi?
- Czy zachowana jest przestrzeń manewrowa przy drzwiach? W przypadku, gdy klamka drzwi znajduje się po stronie narożnika ściany, należy zapewnić przestrzeń o szerokości nie mniejszej niż 0,6 m w celu swobodnego i samodzielnego otwarcia drzwi przez osobę na wózku. Lokalizując otwór drzwiowy w ścianie należy zapewnić minimum 0,1 m wolnej przestrzeni od strony zawiasów.
- Czy drzwi wejściowe, drzwi pomiędzy strefami pożarowymi przewidziane są jako automatycznie otwierane?

- Czy drzwi ręcznie otwierane posiadają samozamykacz? Czy przewidziano, aby samozamykacz był wyposażony w siłowniki umożliwiające automatyczne lub półautomatyczne otwieranie?
Samozamykacz może stawiać duży opór przy otwieraniu drzwi, co w szczególności jest uciążliwe dla osób o ograniczonej mobilności. Jeżeli siła potrzebna do otwarcia drzwi przekracza 25 N, wymagane jest wyposażenie ich w siłowniki umożliwiające automatyczne lub półautomatyczne otwieranie.
- Czy drzwi posiadają klamki łatwe do chwycenia w kształcie litery „L” lub „C”, pionowe i poziomie pochwyty?
Należy wykluczyć stosowanie klamek w kształcie kuli, okręgu, niewielkich uchwytów lub uchwytów zainstalowanych zbyt blisko skrzydła. Gdyż ich zastosowanie wymaga obrotu dłonią, mocnego ściskania uniemożliwiającego otwarcie drzwi.
- Czy w przypadku zastosowania szklanych drzwi przewidziano zastosowanie oznaczeń kontrastowych: dwoma pasami (LRV 30) lub elementami kontrastowymi na wysokości 0,9-1,0 m i 1,3-1,4 m o szerokości 0,1 m?

3.4. Oświetlenie

- Czy powierzchnie poziome i pionowe wejścia i ciągów pieszych wokół budynku są dobrze oświetlone, natężeniem min. 100 lux? Czy rozstaw opraw oświetleniowych umożliwi równomierną dystrybucję światła, czy nie występują miejsca niedoświetlone, jeśli zastosowano oświetlenie kierunkowe to czy źródło światła znajduje się na tyle wysoko, aby zmniejszać zjawisko olśnienia?

Dobre oświetlenie zewnętrzne wejścia poprawia bezpieczeństwo, orientację przestrzenną, oraz umożliwia odczytywanie znaków, wskazówek. Oświetlenie dojścia do budynku powinno wyraźnie podkreślać lokalizację wejścia. W szczególności oświetlenie miejsc niebezpiecznych takich jak: zewnętrznych schodów, pochylni powinno być równomierne, unikając miejsc zacienionych, niedoświetlonych. Wymagane natężenie światła dla schodów wejściowych do placówek takich jak: żłobki, szkoły, przedszkola min. 150 lux, hol wejściowy 200 lux, komunikacja wewnętrzna 100 lux.

- Czy oświetlenie wewnątrz budynku jest równomierne, ogranicza zjawisko olśnienia?
- Czy włączniki światła przewidziano na wysokości 0,8-1,1 m?

3.5. Sygnalizacja do przywołania pomocy

- Czy zastosowano system przyzywowy do przywołania pomocy przy wejściu do budynku, czy zostały zapewnione środki komunikacji umożliwiające uzyskanie pomocy, poprzez system łączności zewnętrznej np. dzwonek, domofon, wideofon, uzupełnioną o wyświetlacz tekstu dla użytkowników z trudnościami w słyszeniu?

W przypadku stosowania systemu przyzywowego np. domofonu należy wyposażyć go w potwierdzenie dźwiękowe i wizualne wybranego przycisku, potwierdzenie dźwiękowe i wizualne funkcji otwierania zamka, panel klawiszy na wysokości 0,8 – 1,1 m, klawisze oznakowane cyframi wypukłymi, wyróżnione kontrastowo z tła panelu.

- W przypadku nie spełnienia któregoś z powyższych wymagań podaj uzasadnienie oraz propozycję rozwiązania zamiennego.

.....
 .....

4. Komunikacja pozioma w budynku, recepcja, obsługa

4.1. Recepcja / punkt informacyjny

- Czy recepcję / punkt informacyjny przewidziano w pobliżu wejścia, a osoba obsługująca jest widoczna spoza lady?
- Czy dla przynajmniej jednego stanowiska recepcji / punktu kasowo – informacyjnego przewidziano blat recepcji o szerokości min. 0,9 m, o wysokości 0,8 m i wolną przestrzeń na kolana osoby na wózku o minimalnych wymiarach 0,7 m wysokości x 0,6 m głębokości?
- Czy zapewniono przestrzeń manewrową dla osoby na wózku o minimalnych wymiarach 1,5 x 1,5 m przed stanowiskiem?
- Czy dla przynajmniej jednego stanowiska przewidziano wyposażenie w pętlę indukcyjną, a to stanowisko jest oznakowane symbolem?
- Czy dojście do recepcji / punktu kasowo – informacyjnego jest oznakowane zmienną fakturą lub systemem prowadzenia w posadzce?

4.2. Równorzędnie dostępne przestrzenie i korytarze w budynku

- Czy korytarze są bezkolizyjne, bez progów i innych przeszkód?
- Czy korytarze w budynku mają czytelny i intuicyjny układ?

4.3. Przestrzeń manewrowa

- Czy korytarze mają szerokość minimum 1,2 m, jeżeli jest ona przeznaczona do ewakuacji nie więcej niż 20 osób?

Szerokość dróg ewakuacyjnych należy obliczać proporcjonalnie do liczby osób mogących przebywać jednocześnie na danej kondygnacji budynku lecz nie mniej niż 1,4 m, dopuszczalne przewężenie do 0,9 m na maksymalnej długości 1,0 m.

- Czy występuje przestrzeń manewrowa o minimalnych wymiarach 1,5 x 1,5 m na zakończeniu korytarza oraz w miejscach wymagających zawrócenia na przykład przed drzwiami?
- Czy zachowana jest przestrzeń manewrowa przy drzwiach, w przypadku, gdy klamka drzwi znajduje się po stronie narożnika ściany, należy zapewnić przestrzeń o szerokości nie mniejszej niż 0,6 m w celu swobodnego i samodzielnego otwarcia drzwi przez osobę na wózku?
- Czy przewidziano zabezpieczenie miejsc, w których wysokość drogi ewakuacyjnej jest poniżej 2,2 m?

Wiszące, wystające elementy takie jak obudowy urządzeń technicznych, gabloty należy tak usytuować i zamocować, aby nie stanowiły zagrożenia dla osób niewidomych lub niedowidzących. Dodatkowo należy przewidzieć ostrzeżenie o występującym elemencie możliwe do wykrycia za pomocą białej laski poprzez np. zastosowanie progu, wysokiego krawężnika o wysokości min 0,1 m, poręczy, odpowiednio umiejscowionych elementów małej architektury, lub aby dolna krawędź wysuniętego elementu znajdowała się max 0,3 m od posadzki.

4.4. Dostępność pod kątem niepełnosprawności ruchowej, wzrokowej, słuchowej

- Czy miejsce dostępne dla tłumacza migowego jest oznaczone znakiem graficznym, dobrze oświetlone, z jednolitym tłem?

4.5. Zastosowane materiały wykończeniowe

- Czy w korytarzu, holu wejściowym zastosowano wykończenie powierzchni ścian, podłóg o jednolitych barwach, bez wzorów, lub o wzorach o kontraście kolorystycznym mniejszym od $LRV = 20$?
- Czy zastosowano oznaczenie kontrastowe powierzchni drzwi z kolorem ściany $LRV \geq 30$ lub oznaczenie ościeżnic w kolorze skontrastowanym z kolorem ściany $LRV \geq 30$?
- Czy zastosowano posadzkę antypoślizgową?

4.6. Wyposażenie, występują miejsca do odpoczynku i siedzenia

- Czy komunikacja pozioma budynku jest wolna od przeszkód, to znaczy jeśli występują miejsca do odpoczynku i siedzenia, to znajdują się one poza szerokością 1,8m trasy wolnej od przeszkód?
- Czy miejsca do siedzenia są wyposażone w podłokietniki?
- Czy przewidziano dedykowane miejsce do odpoczynku dla osoby na wózku inwalidzkim poza trasą wolną od przeszkód?

4.7. Oznaczenia, tablice informacyjne, drogowskazy

- Czy przewidziano tablice informacyjne, plany tyflograficzne obrazujące najistotniejsze elementy budynku i sposób poruszania się po budynku, układ przestrzenno – funkcjonalny kondygnacji?
- Czy tablice informacyjne przewidziano na wysokości 1,2 - 1,6 m?
- Czy plan tyflograficzny znajduje się na wysokości 0,9 dolna krawędź i 1,05 m górna krawędź i są nachylone pod kątem 25%?
- Czy oznaczenia kierunkowe i oznaczenia pięter są widoczne i czytelne?
- Czy zastosowano oznaczenia i wskazówki w formie symboli, infografiki, informujące o podstawowych funkcjach obiektu i kierunkach dotarcia do najważniejszych pomieszczeń?
- Czy oznaczenia i informacje pisemne, literowe, graficzne są skontrastowane kolorystycznie z tłem ($LRV60$)?
- Czy zastosowano odpowiednio dużą wielkość liter (minimalna wysokość tekstu wynosi 15 mm i jest obliczana na podstawie wzoru: $HT = 0,02-0,03 \times L$, gdzie HT oznacza wysokość tekstu, L oznacza odległość od tekstu)?
- Czy w zapisanym tekście zastosowano bezszeryfowy krój czcionek, np. Arial, Helvetica, Verdana, przy użyciu wielkich i małych liter?

4.8. Oświetlenie

- Czy stanowiska obsługi (recepcja, punkt informacyjny, biletowy) są dobrze oświetlone (min 200 lux, pole blatu 350-500 lux)?
- Czy zastosowano odpowiednie oświetlenie korytarzy - 100 lux, schodów, pochylni - 150-200 lux, pomieszczeń przeznaczonych na pobyt ludzi - 300-500 lux?
- Czy oświetlenie poprawia dobrą orientację, jest równomierne, ogranicza zjawisko odbicia?
- Czy włączniki światła przewidziano na wysokości od 0,8 do 1,1 m od podłogi, a gniazda elektryczne na wysokości od 0,4 do 1,1 m od podłogi?

Dobre oświetlenie korytarzy poprawia bezpieczeństwo, orientację przestrzenną, oraz umożliwia odczytywanie znaków, wskazówek. W szczególności oświetlenie stanowisk pracy oraz miejsc niebezpiecznych takich jak: schody, pochylnie powinno być równomierne, unikając miejsc zacienionych, niedoświetlonych.

4.9. Sygnalizacja w budynku

- Czy przewidziano sygnalizację świetlną i dźwiękową uruchamianą na wypadek ewakuacji?
  - W przypadku nie spełnienia, któregoś z powyższych wymagań podaj uzasadnienie oraz propozycję rozwiązania zamiennego.
- .....
- .....

5. Komunikacja pionowa:

5.1. Równorzędnie dostępne windy

- Czy każda winda przystosowana jest do przewozu osób z niepełnosprawnością, tzn. wymiar wewnętrzny kabiny wynosi min. 1,1 m szerokości x 2,2 m długości (w przypadku nowych inwestycji) lub 1,1 m szerokości x 1,4 m długości (w sytuacji przebudowy)?
- Czy minimalny udźwig windy wynosi min. 300 kg (zalecane 630 kg)?
- Czy lokalizacja windy jest łatwa do zidentyfikowania w pobliżu holu głównego?
- Czy odległość od drzwi przystankowych do przeciwległej ściany wynosi dla dźwigu osobowego min 1,6 m?
- Czy winda dysponuje sygnalizacją świetlną przyjazdu windy informując, która winda przyjechała oraz w którą zmierza stronę?
- Czy winda dysponuje sygnalizacją dźwiękową przyjazdu windy informując, która winda przyjechała oraz w którą zmierza stronę?
- Czy winda dysponuje sygnalizacją dźwiękową, która informuje o zamykaniu i otwieraniu drzwi?
- Czy przy wejściu do windy zainstalowano zewnętrzny panel sterujący na wysokości 0,8 – 1,1 m, w odległości nie mniejszej niż 0,5 m od ściany?
- Czy w windzie zainstalowano wewnętrzny panel sterujący na wysokości 0,8 – 1,1 m w odległości nie mniejszej niż 0,5 m od narożnika kabiny?
- Czy panel sterujący wewnętrzny i zewnętrzny wyposażony jest w Brajlowskie numery lub wypukłe numery oraz czy przycisk kondygnacji „zero” jest dodatkowo wyróżniony kolorystycznie i dotykowo?
- Czy drzwi windy mają szerokość min. 0,9 m oraz czy otwierają i zamykają się automatycznie oraz są wyposażone w system zatrzymujący zamykanie w przypadku wystąpienia przeszkody w wejściu?
- Czy winda jest wyposażona w poręcze po obu stronach kabiny i czy przynajmniej jedną poręcz zamontowano równolegle po tej samej stronie, na której mieści się panel sterujący?
- Czy lustro umieszczone jest na ścianie kabiny naprzeciwko do drzwi windy? Dotyczy to sytuacji, gdy wymiar wewnętrzny kabiny wynosi 1,1 m szerokości x 1,4 m długości i obrócenie się przez osobę na wózku jest niemożliwe.
- Czy w przypadku zastosowania podnośników pionowych, minimalny wymiar platformy wynosi 0,9 x 1,2 m, a udźwig min. 300 kg?

5.2. Schody wewnętrzne

- Czy schody w budynku można ominąć używając windy lub podnośnika?
- Czy minimalna szerokość użytkowa biegu to 1,2 m?
- Czy liczba stopni (prostych, bez podcięć) do pokonania jest mniejsza lub równa 14 stopni (w budynku opieki zdrowotnej) lub 17 stopni (w innych budynkach)?

- Czy wysokość stopni wynosi max. 0,175 m (w przypadku budynków mieszkalnych wielorodzinnych, budynków zamieszkania zbiorowego, budynków użyteczności publicznej, budynków produkcyjnych, magazynowo - składowych, usługowych) lub max. 0,15 m (w przypadku żłobków, przedszkoli, budynków opieki zdrowotnej)?
- Czy szerokość stopni wynosi 0,3 m – 0,35 m ?
- Czy poręcz schodów o średnicy 0,035 – 0,045 cm jest wydłużona o 0,3 m a koniec poręczy jest skierowana w dół?
- Czy poręcz montowana wzdłuż ścian jest oddalona o co najmniej 0,05 m od ściany?
- Czy poręcz wewnętrzna umieszczona w duszy schodów jest ciągła, nieprzerywana?
- Czy pierwszy i ostatni stopień są oznaczone kontrastowo na powierzchni pionowej i poziomej?
- Czy nawierzchnie schodów i podłóg z nimi sąsiadujących są równe i stabilne, o właściwościach antypoślizgowych?

5.3. Miejsca manewrowe

- Czy spocznik ma wymiary minimum 1,5 x1,5 m i znajduje się poza polem otwierania drzwi?
- Czy występuje przestrzeń manewrowa o wymiarach minimum 1,5 x 1,5 m przed wejściem do windy?
- Czy zastosowano fakturowy pas ostrzegawczy na górnym i dolnym spoczniku schodów, informujący o miejscu niebezpiecznym?
- Czy zastosowano fakturowy pas ostrzegawczy na górnym i dolnym spoczniku pochylni?

5.4. Oznakowanie komunikacji pionowej zgodnie z pkt. 4.7

5.5. Oświetlenie komunikacji pionowej zgodnie z pkt. 4.8

- W przypadku nie spełnienia któregoś z powyższych wymagań podaj uzasadnienie oraz propozycję rozwiązania zamiennego.

.....
 .....

6. Pomieszczenia sanitarne: toalety dla osób z niepełnosprawnością, pomieszczenia dla rodziców z małymi dziećmi;

6.1. Dostępność toalet dla osób z niepełnosprawnością

- Czy zapewniono ogólnodostępną toaletę dla osoby z niepełnosprawnością na każdej kondygnacji?
- Czy w przynajmniej 1 toalecie (kabinie) ogólnodostępnej na każdej kondygnacji zapewniona jest możliwość transferu na miskę ustępową z obu stron (i z lewej i z prawej strony)?
- Czy w przypadku braku możliwości zapewnienia obustronnego transferu, zapewniono po 2 toalety (kabiny) ogólnodostępne dla osoby z niepełnosprawnością z jednostronną możliwością transferu (raz z lewej strony, raz z prawej strony)?
- Czy każdorazowo zapewniono możliwość transferu przedniego i kąтового, a wymiar transferu na miskę ustępową wynosi 0,9 x 1,4 m?
- Czy w przypadku braku dostępu do ogólnodostępnej toalety dla osoby z niepełnosprawnością na danej kondygnacji zapewniono możliwość dojazdu windą na inną kondygnację, gdzie znajduje się ogólnodostępna toaleta?

- Czy zapewniono miejsce do przewijania niemowląt na wysokości 0,75 – 1,1 m nieograniczający obszaru transferu na miskę ustępową?
- Czy zapewniono osobne pomieszczenie dla rodziców z małymi dziećmi wyposażone w miejsce do przewijania niemowląt?
- Czy zapewniono dostępność natrysków dla osób z niepełnosprawnościami?
- Czy w przypadku specjalistycznego przeznaczenia budynku przewidziano zastosowanie leżanki do przebierania dla osoby dorosłej wraz z podsufitowym podnośnikiem?
- Czy zapewniono przewijak dla niemowląt 0,5 x 0,7 m, na wysokości 0,8 – 0,85 m zapewniająca utrzymanie ciężaru do 80kg, z zabezpieczeniem zapobiegającym zsunięciu się dziecka?
- Czy przynajmniej części szafek umieszczono na wysokości do 1,1 m, znajdujących się w miejscach dostępnych dla osoby poruszającej się na wózku?

6.2. Drzwi do toalet dostępne dla osób z niepełnosprawnościami zgodnie z pkt. 3.3

6.3. Miejsce manewrowe w pomieszczeniu sanitarnym dla osób z niepełnosprawnością

- Czy zapewniono przestrzeń manewrową o minimalnych wymiarach 1,5 x 1,5 m poza polem otwierania drzwi?
- Czy zapewniono pole manewrowe przed umywalką o minimalnych wymiarach 0,9 x 1,5 m?
- Czy zapewniono przestrzeń wolną na kolana oraz stopy pod umywalką o minimalnych wymiarach: szerokość 0,9 m, głębokość 0,6 m?
- Czy zapewniono przestrzeń przed miską ustępową o minimalnych wymiarach 0,9 x 1,5 m?
- Czy zapewniono przestrzeń manewrową o minimalnych wymiarach 1,5 x 1,5 m w obszarze prysznicza?
- Czy zapewniono wolną przestrzeń obok prysznicza o wymiarach min. 0,9 x 1,3 m, umieszczonej równolegle do siedziska?
- Czy odpływ wody z prysznicza zapewniony jest poprzez wyprofilowany odpowiedni spadek w podłodze?
- Czy wszystkie odpływy wody z poziomu posadzki oraz kratki podłogowe znajdują się poza przestrzenią manewrową wózka?
- Czy przewijak dla niemowląt nie zmniejsza przestrzeni manewrowej po rozłożeniu?
- Czy zapewniono przestrzeń manewrową o wymiarach min. 1,5 x 1,5 m przy wybranych szafkach w przebieralniach?

6.4. Zastosowane materiały wykończeniowe zgodnie z pkt. 4.5

6.5. Wyposażenie pomieszczenia sanitarnego dla osób z niepełnosprawnością

- Czy wysokość siedziska miski ustępowej wynosi od 0,45 - 0,48 m?
- Czy głębokość miski ustępowej wynosi 0,7 m?

Zachowanie tego wymiaru jest istotne przy transferze bocznym, z uwagi na długość wózka, gdyż zbyt krótka muszla o długości poniżej 0,6m utrudnia przesiadanie się z wózka na muszlę. Należy dążyć do zrównania krawędzi miski ustępowej z siedziskiem wózka – szczegóły na str.206 „Włącznik projektowanie bez barier” Integracja¹.

- Czy miska ustępowa znajduje się w odległości min. 0,45 m od najbliższej ściany?
- Czy zastosowano poręcze po obu stronach miski ustępowej, w odległości 0,32 – 0,40 m, mierząc od osi muszli do osi poręczy oraz na wysokości 0,20 – 0,30 m od górnej krawędzi miski do osi poręczy?

- Czy uchwyt od strony transferu jest podnoszony, lub składany? Czy jego długość wystaje min 0,10 - 0,25 m poza krawędź miski ustępowej? Szczegóły na str.206ⁱⁱ „Włącznik projektowanie bez barier” Integracja.
- Czy w przypadku miski ustępowej z jednostronnym transferem uchwyt stały ścienny ma formę uchwytu prostego lub kąтового? Szczegóły na str.207ⁱⁱⁱ „Włącznik projektowanie bez barier” Integracja.
- Czy przycisk do spłukiwania wody umieszczono na wysokości 0,8-1,1 m od poziomu posadzki?
- Czy górna krawędź umywalki znajduje się na wysokości 0,8-0,85 m?
- Czy zastosowano uchwyty po obu stronach umywalki montowane na wysokości 0,9 - 1,0 m, w odległości 0,4 m od osi umywalki a osią poręczy, oraz równocześnie min 0,05 m pomiędzy krawędzią poręczy a umywalką? Górna krawędź uchwytu powinna znajdować się na wysokości górnej krawędzi umywalki, a przednia krawędź uchwytu powinna sięgać przynajmniej do przedniej krawędzi umywalki; zalecane są poręcze wystające od 0,10 – 0,25 m przed krawędź umywalki.
- Czy zastosowano baterię obsługiwaną za pomocą dźwigni (z przedłużonym uchwytem) lub uruchamiana automatycznie za pomocą fotokomórki? W obu przypadkach odległość dźwigni lub czujnika od przedniej krawędzi umywalki nie może być większa niż 0,30 m. Należy wykluczyć stosowanie baterii obsługiwanych za pomocą kurków.
- Czy siedzisko prysznicowe o wymiarach min. 0,45 x 0,45 m, znajduje się na wysokości 0,45–0,48 m?
- Czy baterię prysznicową umieszczono w zasięgu osoby siedzącej na siedzisku, na ścianie prostopadłej do ściany, na której zainstalowano siedzisko, na wysokości 0,90–1,10 m?
- Czy zastosowano poręcze prysznicowe – szczegóły na str.217 „Włącznik projektowanie bez barier” Integracja^{iv}?
- Czy zastosowano dozownik mydła, dozownik papieru toaletowego / suszarkę lub dozownik ręczników na wysokości 0,8 – 1,1m od poziomu posadzki to znaczy w zasięgu ręki osoby siedzącej lub stojącej? Czy zastosowane ww. wyposażenie jest łatwe do użycia dla osoby o ograniczonej sprawności manualnej, ograniczonego zasięgu ręki?
- Czy zastosowane wyposażenie między innymi kosze na śmieci nie zmniejsza przestrzeni manewrowej, transferu, dostępu do przyborów sanitarnych?
- Czy dolna krawędź lustra stałego znajduje się na wysokości maks. 0,90 m, a górna krawędź lustra stałego: min. 1,90 m?
- Czy położenie rączki w lustrze uchylnym znajduje się na wysokości maks. 1,0 m?
- Czy pomieszczenie toalety wyposażono w przycisk lub linkę wzywania pomocy znajdującą się na wysokości maksymalnie 0,4 m w od poziomu posadzki?
- Czy w przypadku występowania systemu przyzywowego w toalecie, zapewniono procedurę reagowania na wywołanie alarmowe?
- Czy w przypadku występowania systemu przyzywowego uruchomienie urządzeń alarmowych nie wymaga siły przekraczającej 30N?
- Czy zastosowany przynajmniej jeden wieszak na ubrania znajduje się na wysokości 1,1 m i 1,8 m od posadzki?

6.6. Oznakowanie zgodnie z pkt. 4.7

6.7. Oświetlenie z pkt. 4.8

- W przypadku nie spełnienia któregoś z powyższych wymagań podaj uzasadnienie oraz propozycję rozwiązania zamiennego.

7. Pomieszczenia (typu audytoryjne, do pracy, inne wynikające ze specyfiki obiektu)

7.1. Dostępność pomieszczeń dla osób z niepełnosprawnością

- Czy w pomieszczeniu konferencyjnym / audytoryjnym / pracy / inne zapewniono prostą aranżację oraz układ stołów i siedzisk umożliwiający poruszanie się przez osobę na wózku?
- Czy w pomieszczeniu konferencyjnym / audytoryjnym przeznaczonych dla kilkudziesięciu lub kilkuset uczestników, przynajmniej 1% miejsc, ale nie mniej niż jedno, jest przeznaczone dla osób poruszających się na wózku? Przy czym przy liczbie 51-100 osób min 3 miejsca, 100-200 osób min 4 miejsca, a na każde kolejne, rozpoczęte 200 miejsc min 1 dodatkowe miejsce. Wymiar miejsca przeznaczonego dla osoby na wózku nie może być mniejszy niż 0,9 x 1,4 m.
- Czy oprócz zapewnionej przestrzeni dla osoby na wózku o wymiarach 0,9 x 1,4 m zapewniono miejsce dla towarzyszącego asysty?
- Czy zapewniono wejście na scenę do mównicy za pomocą pochylni określonej zgodnie z pkt. 3.1?
- Czy zapewniono wyposażenie sali konferencyjnej / audytoryjnej w stacjonarne pętle indukcyjne lub inne urządzenia przeznaczone dla osób słabosłyszących?

7.2. Przestrzeń manewrowa

- Czy zapewniono przestrzeń manewrową o wymiarach min. 1,50 m x 1,50 m w pobliżu wejścia, wykorzystywana jednocześnie do zapewnienia dostępu do drzwi?
- Czy zapewniono przestrzeń manewrową o wymiarach min. 1,50 m x 1,50 m w pobliżu stołu konferencyjnego, w pobliżu biurka do pracy?
- Czy zapewniono dostęp do dokumentów w zasięgu ręki osoby siedzącej do 1,4 m wysokości?

7.3. Drzwi do pomieszczenia zgodnie z pkt. 3.3

7.4. Zastosowane materiały wykończeniowe zgodnie z pkt. 4.5

7.5. Wyposażenie

- Czy w pomieszczeniu do pracy zapewniono wolną przestrzeń pod biurkiem (wysokość x szerokość x głębokość): min. 0,70 m x 0,90 m x 0,60 m?
- Czy przewidziano mobilne stoliki jako pomocniczą przestrzeń pracy?
- Czy przewidziano zintegrowaną listwę zasilającą nad blatem biurka?
- Czy zastosowano szuflady zabezpieczone przed wypadnięciem?
- Czy blat biurka znajduje się na wysokości 0,7 - 0,8 m?
- Czy zapewniono w pomieszczeniach do pracy, pomieszczeniach konferencyjnych również dodatkowy dostęp do gniazdek elektrycznych z poziomu biurka?

7.6. Oznakowanie zgodnie z pkt. 4.7

7.7. Oświetlenie z pkt. 4.8

- W przypadku nie spełnienia któregoś z powyższych wymagań podaj uzasadnienie oraz propozycję rozwiązania zamiennego.

.....
.....

8. Ochrona przeciwpożarowa i ewakuacja z budynku

- Czy na każdym piętrze umieszczono w widocznym miejscu plan ewakuacji oraz czy oznakowanie pięter znajduje się na wysokości 1,2-1,4 m?
- Czy zastosowano spoczniki powiększone o wymiar 0,9 x 1,4 m przeznaczone dla osoby z niepełnosprawnością ruchową, na wózku do czasu przybycia służb ratunkowych?
- Czy przewidziano stosowanie krzeselka do ewakuacji umożliwiające transport osoby o ograniczonej mobilności w dół schodów?
- Czy zapewniono bezkolizyjne dojścia ewakuacyjne oraz dostępne drogi ewakuacyjne?
- Czy wprowadzono zabezpieczenia i procedury ewakuacyjne: znaki kierunkowe, oświetlenie awaryjne, system powiadamiania i ostrzegania, dźwiękowy system informujący o kierunku ewakuacji lub położeniu drzwi?
- Czy zapewniono windy przeznaczone do celów ratowniczych?
- Czy zastosowano wyraźne oznakowanie różnic poziomów?
- Czy zastosowano specjalne systemy ewakuacyjne dla osób niesłyszących oraz niewidzących np. sygnalizatory optyczno – akustyczne, urządzenia wibrujące?

- W przypadku nie spełnienia któregoś z powyższych wymagań podaj uzasadnienie oraz propozycję rozwiązania zamiennego.

.....
.....

II. WNIOSKI:

Ocena dostępności planowanej inwestycji przez osobę sporządzającą opis dostępności

.....
.....

III. STANDARDY I REFERENCJE

Odniesienie do dokumentów.

.....

IV. CZĘŚĆ GRAFICZNA

Oprócz części opisowej dostępności, należy dołączyć schematyczne rysunki w skali z oznaczeniami graficznymi wg. załączonego wzoru oznaczeń:

- projekt zagospodarowania terenu,
- rzuty, elewacje, przekroje

Na rzutach kondygnacji i na PZT należy przedstawić ścieżki dostępu do podstawowych funkcjonalności budynku.

Opracowane przez .....

Data i podpis .....

WZORCOWY OPIS DOSTĘPNOŚCI **Dla etapu zarządzania i utrzymania budynku**

Zakres prac budowlanych.....
.....

Równie istotne jak zaprojektowanie i zastosowanie rozwiązań poprawiających dostępność, jest utrzymanie standardu dostępności podczas eksploatacji budynku.

Projektant jest zobowiązany zapoznać się z załącznikiem nr 4 dla etapu zarządzania i utrzymania budynku. Przyjęte rozwiązania projektowe mogą wymagać odpowiednio częstych procedur kontroli i konserwacji. Przykładem jest zainstalowanie poręczy w toalecie, które wymagają regularnego sprawdzania czy są zamontowane trwale, stabilnie do ściany. Innym przykładem jest zaprojektowana i zainstalowana pętla indukcyjna, którą należy sprawdzać, skalibrować i pozostawić włączoną przez cały okres użytkowania.

Dobłą praktyką będzie wpisanie przez Projektanta poniższych wymagań do Instrukcji eksploatacji obiektu, aby Właściciel lub Zarządca świadomie i regularnie poddawał kontroli wymienione obszary.

I. CZĘŚĆ OPISOWA**9. Program zarządzania i utrzymania budynku****9.1. Obszar zewnętrzny**

- Czy zapewniono utrzymywanie tras zewnętrznych, w tym stopni, pochylni - czystych od wód opadowych, śniegu, lodu, liści, gruzu?
- Czy na parkingach samochodowych zapewniono, aby dedykowane stanowiska postojowe dla osób z niepełnosprawnością nie były używane przez osoby nieuprawnione?
- Czy zapewniono sprawdzanie i utrzymywanie czystości przed drzwiami wejściowymi, np. czy drzwi nie są zablokowane?
- Czy zapewniono udostępnianie dodatkowych elementów, sprzętu, przyrządów wspomagających, takich jak przenośne rampy, nakładki na progi i demontowanie ich, gdy nie są używane?
- Czy zapewniono tablicę informacyjną w pobliżu wejściu, czytelną dla osoby z niepełnosprawnością, ze wskazówkami w języku symbolicznym, obrazkowym?

9.2. Wewnątrz obiektu

- Czy zapewniono dostępność miejsc dla osób na wózkach w dedykowanych miejscach siedzących?
- Czy zapewniono wsparcie poprzez szkolenie dla pracowników w celu zrozumienia kwestii związanych z asystowaniem, obsługą i ewakuacją osób z niepełnosprawnością?
- Czy zapewniono sprawdzanie i utrzymywanie trasy wolnej od przeszkód, na przykład utrzymanie śmietników, koszy, pojemników poza ciągiem komunikacyjnym, przed wejściem do toalety, przed windą, przed panelem obsługującym windę?
- Czy zapewniono utrzymywanie trasy wolnej od przeszkód, w tym schodów w stanie czystym, suchym zapewniając antypoślizgową nawierzchnię?

- Czy zapewniono dostępność przejazdu pomiędzy ruchomymi elementami wyposażenia, na przykład stołami, miejscami do odpoczynku?
- Czy upewniono się, że w pomieszczeniach sanitarnych pisemne instrukcje użytkowania wyposażenia są wystawione w pobliżu tego wyposażenia?
- Czy w przypadku występowania podnośnika sufitowego / ściennego służącego do transferu osoby z niepełnosprawnością upewniono się, że umieszczono informacje co do typu wciągarki, sposobu użytkowania?
- Czy w przypadku występowania systemu przyzywowego na przykład na parkingu, przy drzwiach wejściowych, w toalecie, zapewniono zastosowanie procedury reagowania na wywołanie alarmowe?
- Czy na każdym piętrze umieszczono w widocznym miejscu plan ewakuacji oraz czy oznakowanie pięter znajduje się na wysokości 1,2 - 1,4 m?
- Czy oznakowano miejsca składowania środków ochrony pożarowej?

9.3. Konserwacja obiektu

- Czy jest prowadzona konserwacja drzwi, samozamykaczy drzwi i sprzętu budowlanego, w tym sprawdzenie sił otwierania samozamykaczy drzwi, czy znajdują się w dopuszczalnych granicach?
- Czy jest sprawdzane utrzymanie systemów kontroli dostępu?
- Czy jest sprawdzane wykończenia posadzki, wykładzin, (pcv, dywanowych), oznaczeń podłogowych lub ściennych, a w razie konieczności powtórne mocowanie do podłogi, wymiana uszkodzonych lub zużytych fragmentów, wykładzin?
- Czy jest sprawdzany system pętli indukcyjnej wspomagający słuch?
- Czy jest sprawdzane utrzymanie armatury sanitarnej, w tym sprawdzanie, czy siedzenia toaletowe są prawidłowo zamocowane, czy baterii są regularnie czyszczone, aby zapewnić prawidłowy przepływ wody?
- Czy jest prowadzone utrzymanie i konserwacja wszystkich typów dźwigów i podnośników?
- Czy jest sprawdzane, że linki systemu przyzywowego są rozwinięte na pełną długość i gotowe do użytkowania?
- Czy jest sprawdzana stabilność przymocowanych poręczy ściennych, podłogowych?
- Czy stan mechanizmów poręczy uchylnych jest sprawdzany?
- Czy systemu podnośnika sufitowego lub ściennego jest sprawdzany?
- Czy ma miejsce niezwłoczna wymiana niedziałających lub migoczących żarówek, świetlówek?
- Czy opraw oświetleniowe, żaluzje okienne, szyby są utrzymywane w czystości w celu maksymalizacji ilości światła naturalnego?

9.4. Przekazywanie informacji

- Czy w przypadku oświetlenia stroboskopowego jest dostępna informacja o ich występowaniu?
- Czy ma miejsce przekazywanie dokładnych informacji o dostępności obiektu w celu zaplanowania wizyty przez użytkownika?
- Czy jest zapewniona usługa audiodeskrypcji?
- Czy jest zapewniony stały dostęp do telefonu awaryjnego?
- Czy przewidziano zdalny lub bezpośredni dostęp do tłumacza języka migowego?
- Czy przewidziano czytelne oznaczenia i wskazówki, również w języku symbolicznym, informujące o podstawowych funkcjach obiektu i kierunkach dotarcia do najważniejszych pomieszczeń?

9.5. Kierunki zarządzania

- Tworzenie i prowadzenie bazy potrzeb użytkowników, którzy regularnie użytkują budynek jako pracownik lub klient i wymagają racjonalnych usprawnień.
- Przyjęcie polityki tworzenia i umieszczania oznakowania ułatwiającego poruszanie się po budynku.
- Zapewnienie stałego podłączenia instalacji pętli indukcyjnej.
- Udostępnianie dodatkowych elementów, przyrządów wspomagających takich jak przenośne rampy, nakładki na progi i demontowanie ich, gdy nie są używane.
- Zapewnienie stałej listy kontrolnej / checklisty do przeprowadzania regularnej kontroli dostępności.
- Umożliwienie przeprowadzania kontroli ścieżek dostępu, w tym trasy wolnej od przeszkód wykonywanej przez testerów / użytkowników.
- Zapewnienie aktualnej informacji na m.in. stronie internetowej, w holu / recepcji o dostępności zapewnianych usług i funkcji, o warunkach dostępności poszczególnych pomieszczeń, o zakresie dostosowania elementów wyposażenia, w szczególności informacji w przypadku braku dostępności lub ograniczonego dostępu.
- Zdefiniowanie jednoznacznych zakresów odpowiedzialności za utrzymanie dostępności w organizacji.
- Zapewnienie adaptacji rozwiązań podnoszących dostępność dla osób z niepełnosprawnością w miarę możliwości w trakcie prac remontowo – konserwacyjnych.
- Przegląd i usprawnienie procedur ewakuacyjnych.
- Zapewnienie świadczenia usług transportu za pomocą na przykład krzeselka ewakuacyjnego, nawet w przypadku awarii dźwigów, wind oraz informowanie o dostępnej usłudze.
- Zapewnienie szkolenia personelu pod kątem zapewnienia dostępności w obiekcie, obsługi klientów.
- Stały przegląd i aktualizacja polityk, procedur i praktyk pod kątem zapewnienia dostępności.
- Stały przegląd i aktualizacja udostępnionych przyrządów wspomagających.
- Przegląd i uwzględnienie wpływu hałasu na jakość odbierania komunikatów dźwiękowych przez osoby z niepełnosprawnością sensoryczną, w szczególności w pomieszczeniach typu recepcja.

- W przypadku nie spełnienia, któregoś z powyższych wymagań podaj uzasadnienie oraz propozycję rozwiązania zamiennego.

.....
.....

INSTRUKCJA WYPEŁNIANIA WZORCOWEGO OPISU DOSTĘPNOŚCI

Jak sporządzić opis dostępności inwestycji^v ?

- Należy go wykonać, analizując tzw. ścieżki dostępu od miejsc postojowych, przystanków komunikacji miejskiej lub głównego ciągu pieszego, poprzez wejście do obiektu, a następnie wskazując dojścia do podstawowych funkcji obiektu.
- Każda ze ścieżek dostępu powinna zapewnić samodzielne poruszanie się osobom z różnymi niepełnosprawnościami i powinna być tą samą trasą, z której korzystają inni użytkownicy.
- W opisie należy również zawrzeć dane o warunkach dostępności poszczególnych pomieszczeń oraz wskazać zakres dostosowania elementów wyposażenia.
- Ważnym elementem jest przygotowanie odpowiednio zaprojektowanego systemu informacji w budynku (tzw. wayfinding), który powinien zapewnić bezpieczeństwo poruszania się i sprawną orientację w obiekcie wszystkim, w tym osobom z różnymi niepełnosprawnościami.
- Z Konwencji ONZ o prawach osób niepełnosprawnych wynika, że w budynkach i innych obiektach publicznych (przestrzeni publicznej) należy zapewnić oznakowanie w piśmie Braille'a oraz w łatwej do odczytania i zrozumiałej formie (art. 9, pkt 2, ust. d).
- Z Konwencji ONZ o prawach osób niepełnosprawnych wynika, obowiązek zapewnienia osobom z niepełnosprawnością dostępu na równych zasadach z innymi obywatelami do środowiska fizycznego, transportu, informacji i komunikacji międzyludzkiej, w tym technologii i systemów komunikacyjnych i informacyjny oraz do innych udogodnień i usług oferowanych całemu społeczeństwu (art. 9, pkt 1 i 2).
- W opisie powinien zostać określony również sposób ewakuacji osób z różnymi niepełnosprawnościami na wypadek zdarzeń kryzysowych.
- Dopuszcza się stosowanie alternatywnego słownictwa lub alternatywnych sformułowań, wynikających z kompetencji podmiotu np. *zaprojektowano* zamiast *zastosowano*.
- Przykładowa odpowiedź na pytanie, obrazujący w jaki sposób wypełnić Opis Dostępności:

Czy wysokość siedziska miski ustępowej wynosi od 0,45-0,48 m?

W przypadku odpowiedzi twierdzącej **TAK**, wysokość miski ustępowej mieści się w zakresie 0,45 – 0,48 m należy albo

- zaznaczyć pole „X”
- zaczernić
- zaznaczyć

W przypadku odpowiedzi negatywnej **NIE**, gdy wysokość miski ustępowej nie mieści się w zakresie 0,45 – 0,48 m, należy albo

- wykreślić całe zdanie
- albo pozostawić pole puste
- **Czy wysokość siedziska miski ustępowej wynosi od 0,45-0,48 m?**

WZÓR OZNACZEŃ GRAFICZNYCH:

LEGENDA

WEJŚCIE DO BUDYNKU

GRANICA OPRACOWANIA

ŚCIEŻKA DOSTĘPU

BEZPROGOWE DRZWI WEJŚCIOWE
EWAKUACYJNE

PRÓG LUB STOPIEŃ W WEJŚCIU >0,02m

PRZESTRZEŃ MANEROWA DLA
OSOBY Z NIEPEŁNOSPRAWNOŚCIAMI
1,5 x 1,5 m

PRZESTRZEŃ NA WÓZEK OSOBY
Z NIEPEŁNOSPRAWNOŚCIĄ,
WYMIAR TRANSFERU 0,9 x 1,4 m

PRZEDŁUŻENIE PORĘCZY
POCHYLNI LUB SCHODÓW O 0,3 m,
ZAKOŃCZENIE PORĘCZY W DÓŁ

PRZESTRZEŃ MANEROWA O WYMIARZE 0,6m
PRZY DRZWIACH, GDY KLAMKA DRZWI ZNAJDUJE
SIĘ PO STRONIE NAROŻNIKA ŚCIANY,
W CELU SWOBODNEGO I SAMODZIELNEGO
OTWARCIA DRZWI PRZEZ OSOBĘ NA WÓZKU

OZNACZENIE STOPNI (PIERWSZEGO I OSTATNIEGO)

STREFA CIĄGÓW KOMUNIKACYJNYCH ORAZ EWAKUACYJNYCH
ODPOWIEDNIO OZNAKOWANYCH, OŚWIETLONYCH
MOŻLIWE ROZWIĄZANIA TO KONTRASTOWO WYRÓŻNIONE
PŁASZCZYZNY ŚCIANY I PODŁOGII, OZNAKOWANIE MIEJSC
NIEBZPIECZNYCH I ISTOTNYCH)

PRZESTRZEŃ NIEDOSTĘPNĄ LUB GDZIE OGRANICZONA JEST
DOSTĘPNOŚĆ DLA OSOBY Z NIEPEŁNOSPRAWNOŚCIAMI

TOALETA DLA OSOBY Z NIEPEŁNOSPRAWNOŚCIAMI WRAZ Z WYPOSAŻENIEM ZGODNIE Z ZARZĄDZENIEM 1682/2017 PREZYDENTA M.ST. WARSZAWY

OZNACZENIE UCHWYTÓW ORAZ TRANSFERU W TOALECIE DLA OzN

SYSTEMY WSPOMAGAJĄCE SŁYSZENIE W TYM PĘTLA INDUKCYJNA

|100|

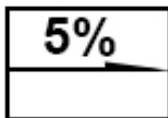
SZEROKOŚĆ W ŚWIETLE

SPOSÓB OTWARCIA DRZWI JEŚLI ZAWĘŻAJĄ OBSZAR CIĄGU KOMUNIKACYJNEGO

± 0,00

POZIOM WYKOŃCZENIA POSADZKI

NACHYLENIE POCHYLNI, POSADZEK
max 5% BEZ ZADASZENIA
max 8% Z ZADASZENIEM

WINDA OSOBOWA
dla NOWOPROJEKTOWANYCH WYMIAR
WEWNĘTRZNY KABINY 1,1 X 2,2m
dla PRZEBUDOWY, WYMIAR
WEWNĘTRZNY KABINY 1,1 X 1,4m

SYSTEM PRZYZYWOWY POMOCY

OZNAKOWANIE FAKTUROWEGO SYSTEMU PROWADZENIA

Skład grupy zadaniowej nr 2/2017:

Lp.	Imię i nazwisko	Jednostka
1	Beata Koźliczak	Stołeczny Zarząd Rozbudowy Miasta/ Biuro Administracyjne /koordynator ds. dostępności/
2	Dorota Łapkiewicz	Biuro Edukacji /koordynator ds. dostępności/
3	Alina Mączewska	Biuro Polityki Zdrowotnej /koordynator ds. dostępności/
4	Sylwia Stępień	Gabinet Prezydenta /koordynator ds. dostępności/
5	Wojciech Malesa	Urząd Dzielnicy Ursynów /koordynator ds. dostępności/
6	Elżbieta Żak	Urząd Dzielnicy Ochota /koordynator ds. dostępności/
7	Wiesław Pszczołkowski	Urząd Dzielnicy Śródmieście /koordynator ds. dostępności/
8	Beata Tryc	Urząd Pracy /koordynator ds. dostępności/
9	Maciej Błażejowski	Miejska Pracownia Planowania Przestrzennego i Strategii Rozwoju /koordynator ds. dostępności/
10	Marcin Kulnicz	Zarząd Transportu Miejskiego /koordynator ds. dostępności/
11	Agata Kawicka-Teter	Biuro Kultury
12	Kamila Zakrzewska	Biuro Architektury i Planowania Przestrzennego
13	Hanna Malik-Trocha	Biuro Pomocy i Projektów Społecznych
14	Krzysztof Kaperczak	Biuro Pomocy i Projektów Społecznych
15	Tadeusz Lisowski	Biuro Pomocy i Projektów Społecznych

ⁱ *Włącznik projektowanie bez barier*. Kamil Kowalski, Fundacja Integracja, s. 206

ⁱⁱ *Włącznik projektowanie bez barier*. Kamil Kowalski, Fundacja Integracja, s. 206

ⁱⁱⁱ *Włącznik projektowanie bez barier*. Kamil Kowalski, Fundacja Integracja, s. 207

^{iv} *Włącznik projektowanie bez barier*. Kamil Kowalski, Fundacja Integracja, s. 217

^v *Realizacja zasady równości szans i niedyskryminacji, w tym dostępności dla osób z niepełnosprawnościami*. Poradnik dla realizatorów projektów i instytucji systemu wdrażania funduszy europejskich 2014-2020, Ministerstwo Rozwoju, Warszawa 2015